

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant Paulina Filipkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 lutego 2018 r. w Warszawie

sprawy M. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania M. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 11 grudnia 2015 r., znak: (...) oraz z dnia 12 grudnia 2016 r. znak: (...)

1. umarza postępowanie w zakresie odwołania M. A. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 11 grudnia 2015 r., znak: (...), w zakresie w jakim decyzja ta została zmieniona decyzją z dnia 12 grudnia 2016 r., znak: (...),

2. w pozostałym zakresie oddala odwołania,

3. przyznaje r.pr. M. K. kwotę 360,00 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną odwołującej M. A. z urzędu i poleca wypłatę przyznanej kwoty ze Skarbu Państwa – kasy Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., decyzją z dnia 11 grudnia 2015 r. znak: (...)

ponownie ustalił dla M. A. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 69,79%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego organ rentowy ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, wynoszącego 69,79% przez kwotę bazową, tj. 1.220,89 zł (69,79% x 1 220,00 zł = 852,06 zł). Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 852,06 zł, a także okresy składkowe wynoszące 20 lat, 9 miesięcy i 21 dni oraz okresy nieskładkowe w wysokości 7 dni i 2 lata, 10 miesięcy i 23 dni okresu sprawowania opieki nad dzieckiem. Okresy sprawowania opieki nad dzieckiem zostały przeliczone przy zastosowaniu art. 174 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

tj. przy zastosowaniu przelicznika 1,3% za każdy rok. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 107.384,20 zł (decyzja z dnia 11 grudnia 2015 r. znak: (...), k. 235 akt kapitałowych).

W dniu 12 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał kolejną decyzję znak: (...) o ponownym ustaleniu kapitału początkowego. Do ustalenia wartości kapitału początkowego, organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 856,45 zł ustaloną w decyzji z dnia 12 grudnia 2016 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, a także okresy składkowe w wysokości 20 lat, 9 miesięcy i 21 dni, okresy nieskładkowe w wymiarze 7 dni oraz okresy sprawowania opieki nad dzieckiem w wysokości 2 lat, 10 miesięcy i 23 dni. Łączny okres nieskładkowy przyjęty do obliczenia kapitału początkowego wyniósł 2 lata i 11 miesięcy, tj. 35 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998r. - wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 86,19%. Organ rentowy wskazał, że kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 107.664,26zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu od dnia 30 grudnia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1989 r., gdyż w tym okresie ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym oraz okresu od dnia 20 kwietnia 1990 r. do dnia 21 kwietnia 1990 r. z tytułu nieobecności bez podania przyczyny (decyzja z dnia 12 grudnia 2016 r. (...), akta kapitałowe).

W dniu 29 stycznia 2016 r. M. A. wniosła odwołanie od powyższej decyzji z dnia 11 grudnia 2015 r., stwierdzając, że decyzja jest niezgodna ze stanem faktycznym. Odwołująca ponadto wyraziła wątpliwość co do ilości zaliczonych przez organ rentowy okresów składkowych i nieskładkowych (odwołanie, k. 2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 23 lutego 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych tj. 01.01.1989 r. do 31.12.1998 r. Wskaźnik wysokości podstaw wymiaru kapitału początkowego wyniósł 69,79%.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy uwzględnił następujące okresy składkowe:

01.09.1973 r - 07.02.1980 r.

08.02.1981 r. - 30.04.1983 r.

01.05.1983 r. - 14.04.1984 r.

01.05.1987 r. - 14.07.1987 r.

31.07.1987 r. - 31.01.1988 r.

01.03.1988 r. - 14.07.1988 r.

09.08.1988 r. - 11.07.1989 r.

01.08.1989 r. - 31.08.1989 r.

01.10.1989 r. - 29.12.1989 r.

01.01.1990 r. - 19.04.1990 r.

22.04.1990 r. - 11.07.1990 r.

01.08.1990 r. - 04.03.1991 r.

02.04.1991 r. - 23.08.1995 r.

24.08.1995 r. - 30.04.1996 r.

01.05.1996 r. — 31.12.1998 r.

Okresy nieskładkowe z tytułu opieki nad dzieckiem:

08.02.1980 r. - 07.02.1981 r.

09.10.1985 r. - 30.04.1987 r.

15.07.1987 r. - 30.07.1987 r.

01.02.1988 r. - 29.02.1988 r.

15.07.1988 r. - 08.08.1988 r.

12.07.1989 r. — 31.07.1989 r.

01.09.1989 r. - 30.09.1989 r.

Okresy nieskładkowe - zwolnienia lekarskie:

02.12.1996 r. - 04.12.1996 r.

04.03.1997 r. - 07.03.1997 r.

Do stażu pracy organ rentowy nie uwzględnił okresów:

30.12.1989 r. -31.12.1989 r. (urlop bezpłatny)

20.04.1990 r. - 21.04.1990 r. nieusprawiedliwiona nieobecność (odpowiedź na odwołanie, k.4 a.s.).

W dniu 17 stycznia 2017 r. odwołująca wniosła odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 12 grudnia 2017 r., wskazując, że nie zgadza się z wysokością emerytury wyliczoną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, o czym dowodzą dokumenty znajdujące się w aktach emerytalno-rentowych (odwołanie, k. 2 a.s. Sygn. akt VII U 131/17).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 3 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania oraz łączne rozpoznanie sprawy ze sprawą toczącą się pod sygn. akt VII U 382/16.

W treści odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że przeliczył kapitał początkowy ubezpieczonej przyjmując w roku 1989 sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, odpowiednią do liczby miesięcy, w których odwołująca podlegała ubezpieczeniu społecznemu. Natomiast decyzją z dnia 13 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeliczył wysokość emerytury z uwzględnieniem kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego ustalonego zaskarżoną obecnie decyzją (odpowiedź na odwołanie, k. 4 a.s. Sygn. akt VII U 131/17).

Zarządzeniem z dnia 15 lutego 2017 r. Sąd na podstawie art. 219 k.p.c. sprawę o sygn. akt VII U 131/17 połączył ze sprawą VII U 382/16 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz prowadzenia dalej pod sygnaturą VII U 382/16 (zarządzenie, k. 7 a.s. Sygn. akt VII U 131/17).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. A., ur. w dniu (...) w okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1983 r. zatrudniona była w Spółdzielni (...)w W., kolejno na stanowiskach: szwaczki stażystki, rozdzielcy w rozdzielni nakładczej, starszego referenta oraz krawca-chałupnika. W powyższym okresie zatrudnienia, M. A. od dnia 8 lutego 1980 r. do dnia 7 lutego 1983 r. przebywała na urlopie wychowawczym. W 1983 r. odwołująca otrzymała ekwiwalent pieniężny za 4/12 urlopu wypoczynkowego. W trakcie pracy na ww. stanowisku ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu społecznemu oraz

osiągała zarobki powyżej 50% najniższego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w gospodarce uspołecznionej (świadectwo pracy, k. 7 a.k., świadectwo pracy, k. 109 a.k., zaświadczenie, k. 126 a.s.).

Na stanowisku szwaczki-stażystki otrzymywała wynagrodzenie według II grupy zaszeregowania w wysokości 6,00 zł. Na początku odwołująca pracowała przez 6 dni w tygodniu - przez 4 dni w godzinach od 06:00 do 14:00, w piątek przez 8 godzin, natomiast w sobotę od godziny 06:00 do 13:00. (dokumentacja dot. zaszeregowania, k. 113 akt kapitałowych). Z dniem 1 maja 1974 r. Spółdzielnia ustaliła dla ubezpieczonej III grupę osobistego zaszeregowania ze stawką w wysokości 8,00 zł (dokumentacja dot. zaszeregowania, k. 115 a.k.). W dniu 1 sierpnia 1976 r. M. A. została zaszeregowana do IV grupy, ze stawką w wysokości 9,00 zł (dokumentacja dot. zaszeregowania, k. 117 a.k.). Następnie w dniu 29 marca 1977 r. została powołana na stanowisko referenta ds. obliczeń kart pracy z wynagrodzeniem w wysokości 2.300,00 zł plus premia regulaminowa. Od dnia 7 maja 1977 r. ubezpieczona wykonywała obowiązki krawcowej ze stawką 8,00 zł, wynikającej z III grupy zaszeregowania (dokumentacja, k. 119 a.k.).

W dniu 15 lutego 1978 r. M. A. zawarła ze Spółdzielnią (...) w W. umowę o pracę na czas określony od dnia 1 marca 1978 r. do dnia 31 stycznia 1979 r. na stanowisku starszego referenta w Zakładzie (...) w W. przy ul. (...), z wynagrodzeniem w wysokości 2.500,00 zł plus premia do 10% oraz dodatek za wieloletnią pracę od dnia 1 września 1978 r. w wysokości 5% wynagrodzenia zasadniczego (umowa o pracę, 123 a.k.).

W dniu 8 stycznia 1981 r. ubezpieczona zawarła z powyższym pracodawcą kolejną umowę o pracę nakładczą na stanowisku krawcowej chałupnika z wynagrodzeniem w wysokości 2.400,00 zł miesięcznie (umowa o pracę, k. 125-129 a.k.). Aneksem do umowy z dnia 8 stycznia 1981 r. ustalono dodatek za staż pracy w wysokości 4.500,00 zł (aneks, k. 131 a.k.). Kolejnym aneksem z dnia 2 stycznia 1982 r. ustalono minimum powierzonej pracy na kwotę 3.300,00 zł miesięcznie (aneks, k. 133 a.k.).

M. A. w dniu 8 lutego 1983 r. zawarła trzecią umowę o pracę nakładczą na tożsamym stanowisku z wynagrodzeniem w wysokości 3.800,00 zł miesięcznie. Ponadto pracodawca ustalił dodatek za staż pracy w wysokości 4500,00 zł (umowa o pracę, k.135-139 a.k.).

W powyższych okresach zatrudnienia odwołująca wykonywała prace w tzw. systemie akordowym.

W dniu 30 kwietnia 1983r. przedmiotowa umowa pracę zakończyła się za porozumieniem stron.

W Spółdzielni (...) w W. pracownicy podzieleni byli na grupy, które pracowały w różnych pomieszczeniach. Każda grupa posiadała określone zadania, m.in. zajmowała się wszywaniem rękawów, naszywaniem kieszeni oraz łączeniem poszczególnych partii materiałów. Pracowano na akord, natomiast wynagrodzenie płacone było od wykonanej sztuki odzieży, jej rodzaju, poziomu trudności oraz odbiorcy. Każda czynność wykonana przez danego pracownika różniła się wyceną. W sytuacji gdy Zakład pracy wykonywał odzież na eksport do Związku Radzieckiego, było więcej pracy, co powodowało wzrost wynagrodzeń do 1.500,00 – 2.000,00 zł miesięcznie. W zakładach usługowych pracownicy otrzymywali wysokie wynagrodzenia, ponieważ pracowali w godzinach nadliczbowych. Były też premie uznaniowe.

W dniu 8 maja 2000 r. Spółdzielnia ogłosiła upadłość. Nie zachowały się żadne dokumenty płacowe dotyczące M. A. (zeznania świadka, H. D. (1), k. 75-77 a.s. zeznania świadka B. P., k. 106-107 a.s.).

W okresie od dnia 1 maja 1983 r. do dnia 14 kwietnia 1984 r. ubezpieczona pracowała w (...) Stacji Krwiodawstwa w W. na stanowisku sprzątaczk z wynagrodzeniem w wysokości 7.000,00 zł plus 10% dodatku stażowego wraz z premią uznaniową (świadectwo pracy, k. 13 a.k.).

Od dnia 1 maja 1983 r. do dnia 30 kwietnia 1987 r. odwołująca przebywała na urlopie wychowawczym (akt urodzenia, k. 23 a.k.).

Następnie w okresie od dnia 1 maja 1987 r. do dnia 11 lipca 1990 r. ubezpieczona zatrudniona była w Zakładzie (...) w W. na stanowisku chałupnika-szwaczki z wynagrodzeniem w wysokości 331.200,00 zł. W okresach od dnia 28 lutego 1989 r. do dnia 4 marca 1989 r. odwołująca pobierała zasiłek chorobowy w wysokości 6.645,00 zł, od dnia 1 grudnia

1989 r. do dnia 29 grudnia 1989 r. w wysokości 195.663,00 zł, od dnia 22 stycznia 1990 r. do dnia 29 stycznia 1990 r. w wysokości 53.976,00 zł, od dnia 3 czerwca 1990 r. do dnia 30 czerwca 1990 r. w wysokości 309.120,00zł (świadcstwo pracy, k. 17 a.k., zaświadczenie, k. 25 a.k.).

Od dnia 1 sierpnia 1990 r. do dnia 4 marca 1991 r. M. A. zatrudniona była w (...)Sp z. o.o. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku szwaczki. Ubezpieczona w 1990 r. osiągnęła wynagrodzenie w wysokości 5.750.000,00 zł, natomiast w 1991 r. wynagrodzenie ukształtowało się w wysokości 2.624.000,00zł (świadcstwo pracy, k. 27 a.k., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, k. 31 a.k.).

W okresie od dnia 2 kwietnia 1991 r. do dnia 23 sierpnia 1995 r. odwołująca była osobą współprowadzącą działalność gospodarczą z T. Ł., natomiast od dnia 24 sierpnia 1995 r. do dnia 30 kwietnia 1996 r. pracowała w (...) w W. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku referenta ds. sprzedaży z wynagrodzeniem w wysokości 55.400,00 zł brutto. W powyższym okresie zatrudnienia pracodawca składki ZUS przekazywał na deklaracjach bezimiennych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (świadcstwo pracy, k. 33 a.k., pismo, k. 189 a.k., poświadczenie ZUS, k. 39-41 a.k.).

Następnie od dnia 1 maja 1996 r. do dnia 30 kwietnia 2004 r. ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. w wymiarze pełnego etatu na stanowisku konsultanta ds. reklamy. W 1996 r. otrzymała wynagrodzenie w wysokości 5.462,80zł, w roku 1997 r. w wysokości 14.564,09 zł, w 1998r. w wysokości 18.514,18 zł. W okresach od dnia 2 grudnia 1996 r. do dnia 4 grudnia 1996 r. odwołująca korzystała z opieki nad chorym dzieckiem, natomiast w okresie od dnia 4 marca 1997 r. do dnia 7 marca 1997 r. korzystała z leczenia domowego (k. 47-51 a.k.).

W dniu 20 kwietnia 2012 r. ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego. Do powyższego wniosku odwołująca dołączyła świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 1996 r. wraz z kopią legitymacji ubezpieczeniowej (wniosek i załączniki, k. 173-183 a.k.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., decyzją z dnia 11 grudnia 2015 r. znak: (...) -2007 ponownie ustalił dla M. A. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 69,79%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego organ rentowy ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, wynoszącego 69,79% przez kwotę bazową, tj. 1.220,89 zł (69,79% x 1.220,00 zł = 852,06 zł). Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 852,06 zł, a także okresy składkowe wynoszące 20 lat, 9 miesięcy i 21 dni oraz okresy nieskładkowe w wysokości 7 dni i 2 lata, 10 miesięcy i 23 dni okresu sprawowania opieki nad dzieckiem. Okresy sprawowania opieki nad dzieckiem zostały przeliczone przy zastosowaniu art. 174 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. przy zastosowaniu przelicznika 1,3% za każdy rok. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 107.384,20 zł (decyzja z dnia 11 grudnia 2015 r. znak: (...), k. 235 akt kapitałowych).

W dniu 12 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał kolejną decyzję znak: (...) o ponownym ustaleniu kapitału początkowego. Do ustalenia wartości kapitału początkowego, organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 856,45zł ustaloną w decyzji z dnia 12 grudnia 2016 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, a także okresy składkowe w wysokości 20 lat, 9 miesięcy i 21 dni, okresy nieskładkowe w wymiarze 7 dni oraz okresy sprawowania opieki nad dzieckiem w wysokości 2 lat, 10 miesięcy i 23 dni. Łączny okres nieskładkowy przyjęty do obliczenia kapitału początkowego wyniósł 2 lata i 11 miesięcy, tj. 35 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. - wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 86,19%. Organ rentowy wskazał, że kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 107.664,26zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu od dnia 30 grudnia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1989 r., gdyż w tym okresie ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym oraz okresu od dnia 20 kwietnia 1990 r. do dnia 21 kwietnia 1990 r. z tytułu nieobecności bez podania przyczyny (decyzja z dnia 12 grudnia 2016 r. (...), akta kapitałowe).

Od niekorzystnych dla siebie decyzji organu rentowego ubezpieczona złożyła odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie, k.2 a.s.).

Zarządzeniem z dnia 19 lipca 2016 r. Sąd zobowiązał organ rentowy do hipotetycznego przeliczenia wysokości kapitału początkowego odwołującej z 20 najkorzystniejszych lat (k.20 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 1 sierpnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyjaśnił, że po przeliczeniu wysokości kapitału początkowego M. A. z 20 lat kalendarzowych (przy przyjęciu wynagrodzenia minimalnego za okres od dnia 1 września 1973 r. do dnia 31 grudnia 1978 r.) wwpw kapitału początkowego wyniósł 55,52%. Zatem jest mniej korzystny od wwpw z 10, który wynosi 69,79% (pismo, k. 24 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 14 listopada 2016 r. pełnomocnik odwołującej wniosła o zobowiązanie organu rentowego do uszczegółowienia decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego. Ponadto wniosła o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka H. D. (2), B. P. i odwołującej oraz o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości (pismo, k. 48-52 a.s.).

Organ rentowy w odpowiedzi na pismo z dnia 7 grudnia 2016 r. poinformował, że do podstawy wymiaru kapitału początkowego za rok 1995 nie przyjęto kwoty 2.216,00 zł, ponieważ druk Rp-7 z dnia 20 stycznia 2000 r. nie spełnia wymogów formalnych (zamiast właściciela T. Ł. podpisała się J. P.). Ponadto organ rentowy zaznaczył, że z postępowania wyjaśniającego wynika, że M. A. w Zakładzie (...) była zatrudniona jako pracownik w okresie od 24 sierpnia 1995 r. do 30 kwietnia 1996 r., natomiast od 1 kwietnia 1991 r. do 2 sierpnia 1995 r. była osobą współprowadzącą działalność gospodarczą z T. Ł.. Do wyliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego za rok 1995 Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął kwotę 4.966,15 zł wykazaną w druku Rp-7 (przyjmując, że jest to kwota z umowy o pracę i współpracy z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej).

Organ rentowy wskazał również, że decyzją z dnia 12 grudnia 2016 r. przeliczył wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej po korekcie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru. W przypadku M. A. korzystniejszym wariantem jest 10 lat kalendarzowych od 1989 r. do 1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru za ten okres wynosi 70,15%. Organ rentowy wskazał, że wyliczenie wskaźnika z 20 lat jest mniej korzystne i wynosi 57,21%. Przy wyliczaniu kapitału początkowego przyjęto następujące wynagrodzenie:

- w latach 1973-1978 - wynagrodzenie minimalne (Spółdzielnia (...)):

- 1973 - 4.000,00 zł

- 1974 - 13.000,00 zł

- 1975 - 14.400,00 zł

- 1976 - 14.400,00 zł

- 1977 - 16.000,00 zł

- 1978 - 18.400,00 zł

- w latach 1979-1983 - wynagrodzenie z Rp-7 (Spółdzielnia (...)):

- 1979 - 34.470,00 zł

- 1980 - 3.592,00 zł

- 1981 - 39.367,00 zł

- 1982 - 70.172,00 zł

- 1983 - 18.502,00 zł
- w latach 1983-1984 - wynagrodzenie z Rp-7 (Regionalne Centrum Krwiodawstwa):
- 1983 - 56.730,00 zł
- 1984 - 21.646,00 zł
- w latach 1987-1989 - wynagrodzenie z Zakładu (...) oraz zasiłek chorobowy:
- 1987 - 143.880,00 zł
- 1988 - 314.600,00 zł
- 1989 - 762.000,00 zł + 202.308,00 zł = 964.308,00 zł
- w roku 1990 - wynagrodzenie z Zakładu (...), zasiłek chorobowy oraz wynagrodzenie z druku Rp-7 z firmy (...):
- 1990 - 1.612.500,00 zł + 363.096,00 zł + 5.750.000,00 zł = 7.725.596,00 zł
- w roku 1991 - wynagrodzenie z druku Rp-7 z firmy (...) oraz ze współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej (...):
- 1991 - 2.624.000,00 zł + 8.801.581,00 zł = 11.425.581,00 zł
- w latach 1992-1994 - podstawa wymiaru składek ze współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej (...)
- 1992 - 17.614.800,00 zł
- 1993 - 26.078.500,00 zł
- 1994 - 43.069.000,00 zł
- w roku 1995 - wynagrodzenie z druku Rp-7 z firmy (...)
- 1995 - 4966,15 zł
- w roku 1996 - wynagrodzenie z druku Rp-7 z firmy (...) oraz (...) Sp. z o.o.
- 1996 - 2.216,00 zł + 5.462.80 zł = 7.678,80 zł
- w latach 1997-1998 - wynagrodzenie z druku Rp-7 z firmy (...) Sp. z o.o.
- 1997 - 14.564,09 zł
- 1998 - 18.514,18 zł

(pismo, k .63-65 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 29 stycznia 2017 r. pełnomocnik odwołującej wniosła o zobowiązanie organu rentowego, aby do obliczeń wwpw odwołującej, przyjął całkowite wynagrodzenie M. A. za 1995 r., wskazane w druku RP-7 z dnia 27 listopada 2012 r. oraz wniosła o zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wyjaśnienie i uzasadnienie stanowiska w zakresie twierdzeń co do współprowadzenia działalności gospodarczej przez odwołującą z właścicielem T. Ł. w okresie od dnia 1 kwietnia 1991 r. do dnia 23 sierpnia 1995 r. (pismo, k. 81-83 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na pismo z dnia 3 lutego 2017 r. poinformował, że dokonał hipotetycznego wyliczenia kapitału początkowego przyjmując do podstawy wymiaru kapitału początkowego za okres od 01.09.1973 do 28.03.1977 stawkę godzinową, za okres od 29.03.1977 do 28.02.1978 wynagrodzenie miesięczne z angażu w kwocie 2.300,00 zł, za okres od 01.03.1978 do 31.12.1978 kwotę 2.500,00 zł. Za 1995 rok przyjęto hipotetycznie kwotę wynagrodzenia z druku Rp-7. Hipotetyczna wysokość kapitału początkowego wynosiłaby 248.367,00 zł. Ponadto organ rentowy poinformował, że w piśmie z dnia 13.12.2016 r. zawarto informację, że ubezpieczona była osobą współpracującą z T. Ł. na podstawie poświadczenia ZUS z dnia 23.08.2011 r. (pismo, k. 86-87 a.s.).

W kolejnym piśmie procesowym z dnia 8 marca 2017 r. odwołująca zgłosiła zastrzeżenia do stanowiska organu rentowego ponownie wnosząc o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości, celem hipotetycznego wyliczenia kapitału początkowego w 3 wariantach (pismo, k. 97-100 a.s.).

Na rozprawie w dniu 16 marca 2017 r. Sąd zobowiązał organ rentowy do przedstawienia hipotetycznego wyliczenia kapitału początkowego odwołującej oraz emerytury w 3 wariantach zgodnie z wnioskiem pełnomocnika odwołującej z pisma procesowego z dnia 8 marca 2017 r. przy uwzględnieniu prawidłowej kwoty zarobków z 1995 r. (tj. z uwzględnieniem denominacji) (k. 107 a.s.).

Organ rentowy w odpowiedzi na pismo z dnia 22 marca 2017 r. organ rentowy wskazał, że korzystniejszym wariantem jest kapitał początkowy wyliczony ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 71% z 10 lat kalendarzowych, tj. z lat 1989-1998, który wynosi 108.328,88 zł. Jednocześnie podniósł, że przyjmując do wyliczenia powyższą wartość kapitału początkowego emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynosiłaby 1.782,57 zł i byłaby liczona w następujący sposób:

$(99.110,03 \text{ zł} + 35.4911,55\text{zł}) / 254,70 = 1.782,57 \text{ zł}$, gdzie:

- kwota 99.110,03 zł - kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji
- kwota 354.911,55 zł - kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego
- kwota 254,70 m-cy - średnie dalsze trwanie życia

Przy wyliczeniu kapitału początkowego z mniej korzystnego okresu 20 lat wysokość kapitału początkowego wynosiłaby 99.513,26 zł, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru 59,73%. W tym wariantcie emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynosiłaby 1.669,18 zł i byłaby liczona w następujący sposób:

$(99110,03 \text{ zł} + 326029,45 \text{ zł}) / 254,70 = 1669,18 \text{ zł}$, gdzie:

- kwota 99.110,03 zł - kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji
- kwota 326.029,45 zł - kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego
- kwota 254,70 m-cy - średnie dalsze trwanie życia

Ponadto Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował że hipotetyczna wysokość kapitału początkowego liczona z 10 lat i z 20 lat podana w poprzednim piśmie była identyczna, ponieważ wskaźnik roku 1995 był znacznie wyższy z powodu przyjęcia kwoty 7.205.366,15 zł i wyliczono odpowiednio:

-z 10 lat wwpw 8.610,09 zł - z 20 lat wwpw 4.329,27 zł. (pismo, k. 110-116 a.s.).

Sąd na rozprawie w dniu 18 maja 2017 r. na wniosek pełnomocnika odwołującej dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości na okoliczność ustalenia prawidłowości wyliczenia wysokości kapitału

początkowego dla odwołującej przez organ rentowy w decyzjach z dnia 11.12.2015 r. oraz 12.12.2016 r. a także ustalenia hipotetycznej wysokości kapitału początkowego dla odwołującej w następujących wariantach:

- z 10 kolejnych najkorzystniejszych lat przypadających w okresie od 01.09.1973 r. - 31.12.1998 r.
- z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia,
- z kolejnych 10 lat kalendarzowych od 1 stycznia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r. (postanowienie, k. 122 a.s.).

W opinii z dnia 28 sierpnia 2017 r. biegły sądowy z zakresu rachunkowości E. Ś. wskazał, że w celu obliczenia kapitału początkowego ubezpieczonej we wszystkich wariantach niezbędne było obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury (WWPW), który może być inny w zależności od wybranego wariantu. W tym celu niezbędne było oszacowanie wynagrodzenia otrzymywanego przez odwołującą w latach 1973 - 1998.

E. Ś. wskazał, że według obliczeń najkorzystniejszy wybór w wariantcie pierwszym to okres 1989-1998. Oznacza to, że wariant 1 jest tożsamy z wariantem 3.

Obliczając kapitał początkowy w wariantcie 1 i 3 na podstawie zgromadzonych danych biegły otrzymał:

Podstawa wymiaru składek = $70,65\% \times 1 \times 220,89 \text{ zł} = 862,56 \text{ zł}$

Kwota za okresy składkowe = $8.534 \text{ dni} \times 1,3\% / 360 \text{ dni} \times 862,56 \text{ zł} = 265,82 \text{ zł}$

Kwota za okresy nieskładkowe = $7 \text{ dni} \times 0,7\% / 360 \text{ dni} \times 862,56 \text{ zł} = 0,12 \text{ zł}$ Kwota socjalna: 252,55 zł

Razem baza do obliczenia kapitału początkowego: $518,49 \text{ zł} (265,82 \text{ zł} + 0,12 \text{ zł} + 252,55 \text{ zł} = 518,49 \text{ zł})$

Kapitał początkowy na dzień 01/01/1999: $518,49 \text{ zł} \times 209 = 108 \text{ 364,41 zł}$.

W wariantcie 2 biegły z całego okresu pracy wybrał najlepsze 20 lat (dowolnie rozłożone w czasie), w których wynagrodzenie odwołującej stanowiło najwyższy udział w przeciętnym wynagrodzeniu w danym roku. W wariantcie 2 wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury (WWPW) wynikający z wybranych najlepszych 20 lat pracy wyniósł 60,89%. Biegły zaznaczył, że współczynnik jest mniej korzystny dla emeryta niż w wariantcie 1 i 3 i jest to zgodne z obliczeniami ZUS.

Obliczając kapitał początkowy w wariantcie 2 na podstawie zgromadzonych danych biegły otrzymał:

Podstawa wymiaru składek = $60,89\% \times 1 \times 220,89 \text{ zł} = 743,40 \text{ zł}$ Kwota za okresy składkowe = $8.534 \text{ dni} \times 1,3\% / 360 \text{ dni} \times 862,56 \text{ zł} = 229,10 \text{ zł}$ Kwota za okresy nieskładkowe = $7 \text{ dni} \times 0,7\% / 360 \text{ dni} \times 862,56 = 0,10 \text{ zł}$ Kwota socjalna: 252,55 zł

Razem baza do obliczenia kapitału początkowego: $481,75 \text{ zł} (229,10 \text{ zł} + 0,10 \text{ zł} + 252,55 \text{ zł} = 481,75 \text{ zł})$

Kapitał początkowy na dzień 01/01/1999: $481,75 \text{ zł} \times 209 = 100 \text{ 685,75 zł}$.

(opinia, k.137-146 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 14 września 2017r. organ rentowy zgłosił zastrzeżenia do ww. opinii biegłego sądowego, wskazując, że kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi 108.328,88zł (pismo, k. 155,157 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 6 października 2017 r. pełnomocnik ubezpieczonej wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii ustnej uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu rachunkowości (pismo, k. 170-171 a.s.).

W opinii ustnej uzupełniającej biegły E. Ś. wskazał, że w aktach rentowych odwołującej znajdują się szczerkowe informacje dotyczące otrzymywanego przez ubezpieczoną wynagrodzenia w latach 1973-1978. W związku z

powyższym biegły nie miał możliwości ustalić bezpośrednio na podstawie dokumentów wynagrodzenia odwołującej. Biegły podniósł, że w swojej opinii przyjął metodę, która jest pewnym przybliżeniem i jest to metoda interpolacji, w której wyznaczył hipotetyczne wynagrodzenie odwołującej na podstawie wysokości wynagrodzenia za lata, za które dało się to wynagrodzenie ustalić. Przy wyliczeniu wwpw biegły przyjął dwa założenia: w pierwszym wariantcie przyjął założenie, że odwołująca nigdy nie zmieniła pracy na gorszą, natomiast w drugim, że jej wynagrodzenie zmieniało się wprost proporcjonalnie do zmiany przeciętnego wynagrodzenia w tym okresie, które jest publikowane przez Urząd Statystyczny. Biegły zaznaczył, że szacując wynagrodzenie odwołującej użył znanej z rachunkowości metody ostrożnościowej, polegającej na przyjęciu w razie wątpliwości wynagrodzenia na niższym poziomie (opinia ustana, k. 182-184 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 19 grudnia 2017 r. organ rentowy wskazał, że hipotetycznie wyliczona emerytura, przy przyjęciu wysokości kapitału początkowego obliczonego przez biegłego, tj. 108.364,41 zł wynosiłaby na dzień wydania decyzji 1.783,03 zł + 204,74 zł (emerytura kapitałowa) = 1987,77 zł (pismo, k. 186 a.s.).

Na rozprawie w dniu 8 lutego 2018 r. pełnomocnik odwołującej zgłosiła zastrzeżenia do opinii ustnej uzupełniającej biegłego sądowego i wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu rachunkowości oraz dopuszczenie dowodu z zeznań odwołującej (k. 193-194 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, w skład którego wchodziły dowody z załączonych do akt dokumentów oraz dowody z zeznań świadków H. D. (1) oraz B. P..

Sąd Okręgowy, co do zasady dał wiarę dowodom z dokumentów, gdyż były one jasne, pełne i rzetelne, a żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności i mocy dowodowej, co nie budziło również wątpliwości Sądu.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków H. D. (1) i B. P. jedynie w takim zakresie, w jakim informacje płynące z zeznań tych osób były ze sobą spójne i wzajemnie się uzupełniały. Sąd miał na uwadze, że przesłuchani w toku postępowania świadkowie byli w przeszłości pracownikami Spółdzielni (...) w W. i przepracowali w tym zakładzie pracy co najmniej kilkanaście lat, w związku z tym zeznania w tej części, w jakiej świadkowie przedstawiali ogólnie specyfikę trybu pracy w zakładzie oraz zasady wynagradzania i premiowania pracowników, były wiarygodne.

W pozostałym zakresie Sąd nie uwzględnił zeznań świadków, gdyż zeznania te nie dostarczyły informacji ważnych z punktu widzenia istoty sporu.

Świadkowie, którzy co prawda pracowali w tym samym zakładzie, to jednak nie byli w stanie określić wynagrodzenia wnioskodawczyni osiąganego z tytułu pracy nakładczej wykonywanej w spornym okresie, bowiem nie pamiętali ani jakie było w spornych latach najniższe wynagrodzenie, ani jaki był stosunek ich wynagrodzenia do wynagrodzenia najniższego.

Świadkowie jedynie lakonicznie, mało precyzyjnie, z uwagi na upływ czasu, ogólnikowo wskazywali, że odwołująca była wynagradzana akordowo, według wydajności i z tego tytułu osiągała wynagrodzenie w różnych kwotach, bowiem było to każdorazowo uzależnione od ilości wyprodukowanej odzieży. Świadek B. P. wskazywała ponadto, że stawka jaką otrzymywali pracownicy zależała od jakości oraz ilości wyprodukowanej odzieży, a także od odbiorcy. W sytuacji w której odzież była eksportowana do Związku Radzieckiego stawki akordowe były o wiele wyższe.

Reasumując żaden ze świadków nie wskazał choćby w sposób zbliżony wysokości wynagrodzenia przysługującego ubezpieczonej w latach 1973-1978, czy też innych okoliczności pozwalających na jej ustalenie.

Sąd co do zasady uznał za wiarygodne opinie biegłego sądowego z zakresu rachunkowości E. Ś.. Jednakże argumentacja, którą zastosował biegły w niniejszej sprawie nie mogła być zaakceptowana przez Sąd. Biegły oceniał dokumenty zgromadzone w sprawie w oderwaniu od istniejącego bytu prawnego. Biegły stosując metodę interpolacji jedynie dokonał uprawdopodobnienia zarobków osiągniętych przez odwołującą w spornym okresie czasu, na co nie

pozwalają obowiązujące przepisy prawa. Należy mieć na uwadze, że dokumenty zgromadzone w niniejszej sprawie, nie zawierają danych, na podstawie których można byłoby obliczyć faktyczną wysokość wynagrodzenia uzyskanego przez odwołującą w spornym okresie czasu. Z dokumentów nie wynikają żadne przesłanki pozwalające przyjąć, że wynagrodzenie ubezpieczonej wzrastało w latach 1973-1978 w stosunku do lat poprzednich w stopniu ujętym przez biegłego sądowego. W rezultacie stwierdzić należy, że obie opinie biegłego są wiarygodne i wzajemnie niesprzeczne, ale z ich treści nie da się wyprowadzić wniosków co do wysokości rzeczywistego wynagrodzenia odwołującej z tytułu umowy o pracę nakładczą.

Sąd na rozprawie w dniu 8 lutego 2018r. oddalił wniosek pełnomocnika odwołującej o dopuszczenie dowodu z przesłuchania odwołującej oraz wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu rachunkowości, albowiem okoliczności sprawy zostały dostatecznie wyjaśnione, a uwzględnienie wniosku prowadziłyby jedynie do przedłużenia postępowania dowodowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Postępowanie z odwołania ubezpieczonej M. A. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 11 grudnia 2015 r. znak: (...), w zakresie jakim decyzja ta została zmieniona decyzją z dnia 12 grudnia 2016r. znak: (...) podlegało umorzeniu, zaś w pozostałym zakresie Sąd odwołanie oddalił, jako bezzasadne.

Zgodnie z art. 477¹³ § 1 k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd – przez wydanie decyzji uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony – powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części, a poza tym zmiana lub wykonanie decyzji nie ma wpływu na bieg sprawy. Jak wynika z ustaleń dokonanych przez Sąd Okręgowy w toku postępowania w niniejszej sprawie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał w dniu 12 grudnia 2016 r. decyzję częściowo zmieniającą decyzję poprzednio wydaną w dniu 11 grudnia 2015 r. Wskazaną decyzją organ rentowy przeliczył wysokość emerytury ubezpieczonej z uwzględnieniem kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego. Tym samym żądanie M. A. zostało częściowo uwzględnione. Z tych też względów kontynuowanie postępowania we wskazanym powyżej zakresie było bezprzedmiotowe i dlatego postępowanie podlegało umorzeniu, o czym Sąd orzekł w pkt. 1 wyroku, na podstawie cytowanego powyżej art. 477¹³ § 1 k.p.c.

Istotą sporu w przedmiotowej sprawie było ustalenie, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej, w szczególności zaś, czy zasadnie odmówił uwzględnienia przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego wynagrodzenia otrzymywanego przez M. A. w okresie od 1 września 1973 r. do dnia 31 grudnia 1978 r. w trakcie zatrudnienia w Spółdzielni (...)w W. oraz jaka była wysokość tego wynagrodzenia.

Szczegółowe zasady obliczania kapitału początkowego regulują przede wszystkim art. 173 oraz art. 174 ustawy emerytalnej. Zgodnie z art. 174 ust. 1 ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przepis art. 174 ust. 2 stanowi natomiast, że przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 6, art. 7 pkt 5, art. 7 pkt 1-4 i 6-12. Wysokość kapitału początkowego zależy od podstawy wymiaru, która może być ustalona m.in. z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia przed 1999 r., z 20 lat kalendarzowych dowolnie wybranych z całego okresu ubezpieczenia przed 1999 r. Dla osoby, która miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przyjmuje się, na jej wniosek, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty przyjęty w decyzji ustalającej prawo do renty po raz pierwszy lub ponownie ustalającej jej wysokość.

Ustalenie wartości kapitału początkowego następuje poprzez obliczenie hipotetycznej emerytury, jaką ubezpieczony otrzymałby w dniu 01 stycznia 1999 r., a następnie pomnożenie kwoty tej emerytury przez wielkość średniego dalszego trwania życia osób w wieku 62 lat, ustaloną na dzień 1 stycznia 1999 r. Wysokość kwoty kapitału początkowego zależy od udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 r. Okresy składkowe liczone są po 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych, a okresy nieskładkowe po 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych, przy czym w obu wypadkach uwzględnia się pełne miesiące,

podstawy wymiaru. Do podstawy wymiaru mogą być brane tylko te składniki wynagrodzenia, które stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Przy ustalaniu, czy istniał obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzenia, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru, współczynnika proporcjonalnego do wieku oraz stażu ubezpieczonego (okresów składkowych i nieskładkowych), osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r., ustalonego według wzoru. Do obliczenia kapitału początkowego, należy przedłożyć dowody potwierdzające przebyte okresy składkowe i nieskładkowe, między innymi świadectwa pracy, legitymację ubezpieczeniową zawierającą wpis o okresie zatrudnienia itp.

Szczegółowy tryb postępowania w sprawach ustalania prawa do świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie emerytalnej został określony w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. nr 237, poz. 1412). Stosownie do przepisu § 10 ust. 1 powyższego rozporządzenia, osoba ubiegająca się o emeryturę powinna przedstawić dokumenty stwierdzające okresy zatrudnienia uzasadniające prawo do świadczeń oraz ich wysokość. Z kolei zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Aby potwierdzić wysokość wynagrodzenia otrzymywanego w danym okresie zatrudnienia wymagane jest przedłożenie dokumentów wymienionych w § 21 cytowanego wyżej rozporządzenia. W odniesieniu do podstawy wymiaru składki ubezpieczeniowej w postaci wynagrodzenia z tytułu stosunku pracy, brak odpowiedniej dokumentacji płacowej i innych dokumentów, takich jak wpisy w książeczce ubezpieczeniowej, przeważnie uniemożliwia prawidłowe ustalenie wysokości takiego wynagrodzenia za pomocą innych środków dowodowych. Jest to bowiem trudne z uwagi na szczegółowość takich danych przy znacznej najczęściej odległości czasowej. Jednocześnie w orzecznictwie podkreśla się, że w postępowaniu odwoławczym od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie ma ograniczeń co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków i w myśl art. 473 k.p.c. wysokość wynagrodzenia może być dowiedziona wszelkimi dostępnymi dowodami przewidzianym w Kodeksie postępowania cywilnego. Rzeczą sądu jest natomiast ocena wiarygodności przedstawionych w toku postępowania dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997r. II UKN 186/97, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 4 marca 1997r. III AUa 105/97). Mimo braku ograniczeń dowodowych w postępowaniu przed sądami ubezpieczeń społecznych nie można jednak zapominać, że wysokość zarobków stanowiących podstawę wyliczenia kapitału początkowego nie może być ustalana w sposób hipotetyczny, oparty jedynie na domniemaniu. Rzeczą sądu w sprawach o wysokość kapitału początkowego jest dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości w ściśle określonej kwotowo wysokości.

W toku postępowania odwołująca domagała się przeliczenia wysokości kapitału początkowego w trzech wariantach przy przyjęciu całości wynagrodzenia za 1995r. wynikającego z druku RP-7 z dnia 27 listopada 2012 r. oraz przy przyjęciu wynagrodzenia z lat od 1 września 1973 r. do dnia 31 grudnia 1978 r. na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach rentowych, tj. umów o pracę, na których jest wskazane wynagrodzenie osiągnięte w ww. okresie czasu.

Dokonując analizy materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przy uwzględnieniu stanowiska, jakie prezentowała M. A., Sąd doszedł do przekonania, że odwołująca nie wykazała wysokości otrzymywanego wynagrodzenia w sposób na tyle precyzyjny, aby było możliwe dokonanie ponownego przeliczenia kapitału początkowego w oparciu o metodologię prezentowaną zarówno przez pełnomocnika odwołującej w licznych pismach procesowych oraz biegłego sądowego z zakresu rachunkowości E. Ś.. Przyczyną takiego stanu rzeczy był nie tylko brak świadomości samej ubezpieczonej co do rzeczywistej wysokości zarobków osiągniętych w okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...) lecz również istotne braki w przedłożonej w toku postępowania dokumentacji kadrowo-płacowej ubezpieczonej, a także wątpliwości co do treści niektórych z dokumentów, które czyniły niejasnym sposób ustalenia wynagrodzenia odwołującej przez jej byłego pracodawcę. Powołane okoliczności, zdaniem Sądu, skutecznie

ograniczały możliwości ustalenia rzeczywistej wysokości pobieranego przez M. A. wynagrodzenia w Spółdzielni (...) w W. a tym samym możliwości ponownego ustalenia kapitału początkowego.

Wspomniane wątpliwości Sąd powziął przy dokonywaniu analizy dokumentacji kadrowo-pracowniczej w kontekście zeznań świadków.

Wysokość wynagrodzenia otrzymywanego w systemie pracy akordowej zależy bowiem od osobistego nakładu pracy pracownika, jego sprawności zawodowej oraz zakresu każdorazowo przydzielonej pracy. Specyfika tego zatrudnienia uniemożliwia zatem ustalenie konkretnej wysokości wynagrodzenia, skoro odwołująca nie wykazała przed sądem obowiązujących ją norm pracy i akordowych stawek płacowych. Ani M. A., ani przesłuchani w sprawie świadkowie, nie potrafili precyzyjnie wskazać, za jakie stawki pracowali, ile czasu, czy otrzymywali jakieś dodatki lub premie. Z ich zeznań wynika, że w Spółdzielni (...) obowiązywał system pracy na akord, a wynagrodzenie zależało od wydajności, rodzaju wykonywanych elementów odzieży, ich poziomu trudności oraz odbiorcy. W sytuacji gdy odzież była eksportowana stawki akordowe były o wiele wyższe, co powodowało wzrost wynagrodzenia pracowników.

Wskazać należy, że za pracę w systemie akordowym, określaną również akordem lub pracą na akordzie, przysługuje wynagrodzenie zależne od wydajności pracownika. W systemie akordowym pracownik zazwyczaj otrzymuje zmienne wynagrodzenie, co wynika właśnie ze zróżnicowania jego wydajności w określonych jednostkach czasu. W zależności od intensyfikacji wysiłku pracownika rezultaty jego pracy są różne i tym samym wynagrodzenie jest zmienne. Podkreśla się, że w akordowym systemie wynagradzania część ryzyka osobowego jest ponoszona przez pracownika, ponieważ osiągnięte przez niego wynagrodzenie jest wprost proporcjonalne do indywidualnego nakładu pracy, a zatem do jego motywacji i kondycji psychofizycznej, a także doświadczenia i kompetencji. Z tego względu wynagrodzenie pracownika zatrudnionego w systemie akordowym nie ma charakteru gwarantowanego. Do cech charakterystycznych akordowego systemu wynagradzania zalicza się: uzależnienie wysokości wynagrodzenia za pracę od rezultatu pracy pracownika, zastosowanie przy pracach, w których możliwe jest ściśle wymierzenie ilościowych wyników pracy pracownika, zmienność wynagrodzenia pracownika, ponoszenie przez pracownika objętego tym systemem części ryzyka osobowego i produkcyjnego (A. Prętczyńska, Akordowy system wynagradzania, MOPR/2009/4).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 maja 1999 r., I PKN 89/99, OSNP 2000/16/611 wskazał, że wynagrodzenie akordowe powinno określać stawkę akordową oraz normy pracy.

W świetle przywołanego orzeczenia, aby móc wyliczyć wynagrodzenie ubezpieczonej naliczane w systemie akordowym potrzebne byłyby dokumenty potwierdzające wysokość stawki akordowej i ilości wykonanej pracy. Innymi słowy na potrzeby wyliczenia świadczenia emerytalnego, wysokość wynagrodzenia uzyskanego w akordzie wymaga udowodnienia, że w konkretnej wysokości zostało ono wypłacone. Należy przy tym mieć na uwadze, że wiarygodnym potwierdzeniem wysokości tego składnika, lub pozwalającym na jego wyliczenie stawki i ilości wykonanej pracy, mogą być w zasadzie tylko dokumenty, chociażby prywatne. Zaznaczyć także można, że z uwagi na znaczny upływ czasu i zawodność ludzkiej pamięci, w zasadzie nieprzydatnym środkiem dowodowym na tę okoliczność są zeznania świadków. Uwzględniając upływ czasu, za mało prawdopodobne bowiem uznać należy, aby pamiętać dokładną wysokość pensji, a tym bardziej, jednego tylko z jej składników – akordu.

Reasumując, Sąd doszedł do przekonania, że wysokość zarobków w spornym okresie ustalona na podstawie przedłożonych i wnioskowanych przez odwołującą dowodów byłaby w istocie jedynie hipotetyczna, zaś wysokość kapitału początkowego jest obliczana dla konkretnej osoby, na podstawie jej konkretnych zarobków w takiej wysokości, którą da się w sposób nie budzący wątpliwości wykazać, nie zaś kwot szacunkowych, nawet prawdopodobnych. W związku z powyższym, z uwagi na brak stosownych dokumentów, niemożliwym było ustalenie, inne niż dokonane przez organ rentowy, dotyczące wysokości zarobków otrzymywanych przez M. A. w latach 1973 – 1978.

Jak wynika z analizy akt emerytalno – rentowych aktualnie wyliczony wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego wynoszący 89,19 % , a ustalony z okresu od 1 stycznia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r. – jest

najkorzystniejszym wskaźnikiem, a zatem organ rentowy przyjął najkorzystniejszym wariant wyliczenia kapitału początkowego odwołującej.

Na marginesie wskazać należy, że co prawda Sąd zgodnie z wnioskiem strony odwołującej dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości E. Ś., które uznał za wiarygodne, jednak opinie te nie mogły stanowić podstawy do zmiany zaskarżonych decyzji z uwagi na fakt, że biegły zastosował metodę interpolacji, w której wyznaczył hipotetyczne wynagrodzenie odwołującej na podstawie wysokości wynagrodzenia za lata, za które dało się to wynagrodzenie ustalić. Zgodzić należy się z organem rentowym, że przepisy emerytalno-rentowe nie dopuszczają przyjmowania wynagrodzenia w kwocie przybliżonej, hipotetycznej lub szacunkowej do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń. Zgodnie bowiem z utrwalonym w orzecznictwie stanowiskiem, do ustalenia wysokości czy przeliczenia świadczenia, nie można wykorzystać danych o uzyskiwanych dochodach, które nie mają charakteru pewnego, lecz tylko przybliżony lub prawdopodobny. W niniejszej sprawie natomiast brak jest jakichkolwiek pewnych danych co do wysokości wynagrodzenia wnioskodawczyni w spornym okresie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej, z uwzględnieniem za okres 1973 r.-1978 r. wynagrodzenia minimalnego została ustalona prawidłowo, w związku z czym odwołanie ubezpieczonej jako niezasadne należało na mocy cytowanych wyżej przepisów oraz art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. oddalić, co też Sąd uczynił orzekając jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy rozstrzygnął w punkcie 2. sentencji wyroku przyznając i nakazując wypłacić ze Skarbu Państwa – Kasy Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie dla radcy prawnego M. K. kwotę 360,00 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej M. A. z urzędu.

Zgodnie z art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (tj. Dz.U. z 2016 roku , poz. 233 z późn zm.) koszty pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu ponosi Skarb Państwa.

W niniejszej sprawie, z uwagi na fakt wniesienia odwołania w dniu 29 stycznia 2016 r. zastosowanie miało rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2015 roku, poz.1805). Zgodnie bowiem z treścią § 22 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1715) do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. Wysokość kosztów pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu należało zatem ustalić na podstawie w/wym. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku.

W myśl § 15 ust. 2 powołanego rozporządzenia opłaty maksymalne wynoszą 360,00 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego.

Z kolei zgodnie z § 4 ust. 1 powołanego rozporządzenia opłatę ustala się w wysokości co najmniej 1/2 opłaty maksymalnej określonej w rozdziałach 2-4, przy czym nie może ona przekraczać wartości przedmiotu sprawy. Ustalenie opłaty w wysokości wyższej niż określona w ust. 1, a nieprzekraczającej opłaty maksymalnej następuje z uwzględnieniem stopnia zawikłania sprawy oraz nakładu pracy radcy prawnego oraz wkładu jego pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności czasu poświęconego na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczby stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjętych w sprawie, w tym czynności podjętych w celu polubownego rozwiązania sporu, również przed wniesieniem pozwu, wartości przedmiotu sprawy, wkładu pracy radcy prawnego w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie, a także trybu i czasu prowadzenia sprawy, obszerności zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności (ust. 2).

Oplatę, o której mowa w ust. 1, podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności na podstawie przepisów o podatku od towarów i usług (ust. 3).

W ocenie Sądu Okręgowego, uwzględniając stopień złożoności sprawy oraz nakładu pracy radcy prawnego oraz wkład jego pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy, zasadne było ustalenie opłaty za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną wnioskodawcy przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w wysokości maksymalnej, tj. 360 zł, powiększonej – zgodnie z § 4 ust. 3 powołanego rozporządzenia - o 23% podatku VAT.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)